

Предикативи оцінки як одиниці вторинної номінації у сучасній англійській розмовній мові

У своїй життєдіяльності людина постійно оцінює навколишній світ та своє місце в ньому. У цьому зв'язку одним із завдань сучасної лінгвістики є вивчення того, як утворюється та функціонує у мові оцінка [1; 2; 3; 4; 5; 7].

Наразі не існує достатньо чіткого уявлення про інвентар функціонально-семантичних класів, оскільки і сьогодні окремі класи комплексно не вивчаються, а функціональна класифікація лексичних одиниць лише починає створюватись.

Недостатнє дослідження засобів вербалізації категорії оцінки робить актуальними семантичні розвідки, отже на часі є дослідження оцінної лексики.

Оцінність лежить в основі самого процесу номінації, оцінка прихована в самій мові, оскільки її одиниці містять можливості не тільки називати явище, а й оцінювати його [6].

Наша розвідка присвячена предикативам оцінки як одиницям вторинної номінації у сучасній англійській розмовній мові. Категоріальними ознаками предикативів оцінки є наявність інгерентної або потенційної (оказіональної) аксіологічної семи у семантичній структурі та виконання ними функції предикативного члена складеного дієслівного присудка.

Багато предикативів оцінки є спільними і для кодифікованої літературної мови, і для розмовної мови, наприклад, *good, bad, nasty, beautiful* та ін. Однак, більша частина предикативів оцінки у сучасній англійській розмовній мові мають переосмислене значення. Наприклад, позитивна оцінка (меліоративи): «*Okay, I'll meet you for dinner, in front of your hotel at seven.*» «*Jeese, that's swell, Mister Malvern*» (R. Chandler) (swell – «чудовий»). «*That tasted right,*» he said /.../ (R. Chandler) (right – «відмінний», «чудовий», «смачний»); негативна оцінка (пейоративи): «*Whatever I might say would be my word against the law, and the law in this town seems to be pretty rotten*» (R. Chandler) (rotten – «нечесний», «підкуплений»). «*But I'm needing a little credit bad. Since the last shake-up, things are really tough!*» (R. Chandler) (tough – «поганий», «важкий»). «*Don't feel blue, Francis,*»

she said. «Everything will be all right» (H. Robbins) (blue – «у пригніченому настрої»).

У розмовній мові нерідко спостерігаються випадки утворення okazionalnih predikativiv pozitivnoi i negativnoi otsinki, vyrazhenih poxidnimi prikmetnikami, napriklad:

«She gets very **fisty** when she feels like it» (J. D. Salinger). «It wasn't too bad walking on Fifth Avenue. It was fairly **christmassy**» (J. D. Salinger). Philip Lombard, summing up the girl opposite in a mere flash of his moving eyes thought to himself: «Quite attractive – a bit **schoolmistressy** perhaps» (A. Christie).

Деякі okazionalni predikativi otsinki takogo typu kharakterizuyutsya sotsiolingvistichnoю obumovlenistyoю, napriklad:

At the very bottom of his soul he was an outsider, and anti-social, and he accepted the fact inwardly, no matter how **Bond-Streety** he was on the outside (D. H. Lawrence). The working class beginning to heave restively, but still **Moody** and **Sankeish** /.../. The intellectuals aesthetic and **Oscarish**, or aesthetic and **Burne-Morrisy**, or Utilitarian and **Huxley-Darwinish** (R. Aldington).

Predikativi otsinki mozut modifikuватися klasifikatorami, napriklad:

She was **too beautiful**, he thought, and **too warm**, to sound unpleasant, even for an instant (I. Shaw). The noise in the dorm is **absolutely incredible** tonight (J. D. Salinger). «Will you marry me?» «Are you serious?» «**Dead serious**,» he said, and kissed her on her teenage lips (W. Hauptman). «Why, he's almost forty years old.» «Yeah,» she said. «But for an old dude, he's **super cool**» (W. Hauptman).

Otsinne stavlennya do ob'ektiv otocuyuchoi diysnosti chitko viyavlyetsya u predikativakh-imennikakh z ingerentnoю otsinnistyoю (emotivakh), napriklad:

«What d'you want Tommy Flynn for?» «He's my **pal**,» Christie said /.../ (S. Barstow). «Oh! before you sit down would you be **an absolute dear** and do something for me?» (H. E. Bates). «Oh! let the wretched ball go. It's a confounded **nuisance** /.../» (H. E. Bates).

Znachne rozpovsjudzhenya v suchasniy angliyskiiy movi odержala predikativna konstruktsiya N₁ of a N₂, v yakii N₁ mistit' emotsiyno-otsinni semi, napriklad:

«Congratulations. He's **a hell of a guy**. I know you'll both be very happy» (H. Robbins). He was **a big bruiser of a man**, something over 200 pounds of hard red flesh... (D. Hammett). He was **a great pirate of a man** – a wooden leg and black eye patch all that were missing (V. Canning).

Predikativi otsinki mozut buti vyrazheni imennikami ta yavlyati soboю ekspresivni odynitsi vtorinnoi nominaatsii. Rekursivne vykorystannya leksichnih odynits' prizvodit' do rozshirennya

сигніфіката, що розуміється як смисловий феномен, рівний за обсягом поняттю [8:101], наприклад: «*Now I know you're nuts. What makes you think we can sell that many?*» (H. Robbins) (nuts – «божевільний»). «*Man,*» he said. «*The world's a downer*» (H. Robbins) (downer – «щось гнітюче, що створює депресію»). «*Her house burned down. As a light conversation stopper, it was a daisy*» (D. Francis) (daisy – «чудова річ», «перший сорт»). He blinked. «*Your book is bunk*», I said (D. Francis) (bunk – «нісенітниця», «марнослів'я»).

Власні назви у розмовній мові можуть функціонально ад'єктивуватися і ставати оказіональними соціолінгвістично зумовленими предикативами оцінки, наприклад:

«*How come you're not playing any of your records?*» Sharon asked him. «*I'm not that Hollywood,*» he said (M. Puzo) («не настільки марнославний»). She looked merely like a woman who would have been dangerous a hundred years ago daring, but who today was just **Grade B. Hollywood**» (R. Chandler) («другосортний», «непривабливий»). She said it carelessly and he found it unpleasant, **too much New York** (I. Shaw) («зневажливий», «пихатий»). She said she didn't think she'd known more than three girls on the train – Martha Farrar, Tippiie Tibbelt, and Eleanor something... Everybody else on the train, Franny said, looked **very Smith** (J. D. Salinger) («дуже ординарний, безбарвний, що нічим не запам'ятовується»).

У функції предикативу оцінки в розмовній мові можуть вживатися субстантивні займенники і субстантивовані прикметники, наприклад:

«*Miss Watkins was a nobody. She was a drifter. No family, no close friends...*» (P. Benchley). We rose to our feet as Mother came in the room. I had to admit that she was **quite something**: At fifty-two, she didn't look a day over thirty-five (H. Robbins). /.../ there is seldom a prisoner of any kind, the Sheriff being a lazy **no-good** /.../ (T. Capote).

Необхідно підкреслити, що у розмовній мові експлікація предикативної оцінки не обмежується регулярними засобами. У розмовній мові предикативна оцінка може виражатися іншими частинами мови, наприклад, ад'єктивованими вигуками: «*But tell me about David. How is he?*» «*He's okay, all things considered...*» (P. Benchley).

Інвентар предикативів оцінки в англійській розмовній мові постійно зростає. Серед неологізмів слід назвати, наприклад *keeno*, *lulu*, *champion* (позитивна оцінка), *an apology* (for smth.) (негативна оцінка): *That's champion!* («Це – диво»). *It's a real lulu!* («Це чудово!»). *It's an apology for champagne* (про шампанське поганої якості).

З іншого боку, встановити приналежність предикатива оцінки до

певної частини мови іноді практично неможливо. У наведеному вище висловлюванні «*That's champion!*» слово *champion*, безумовно, іменником не є, хоча генетично походить від нього. Пор. також: *He's crackers* («він – божевільний»). *It isn't cricket!* («це нечесно!»).

Таким чином, предикативи оцінки, що виражаються іменниками, прикметниками та субстантивними займенниками є одиницями вторинної номінації та широко використовуються у сучасній англійській мові. Крім зазначених частин мови предикативна оцінка може бути виражена ад'єктивованими вигуками, що свідчить про те, що інвентар предикативної оцінки постійно збільшується. У той же час у певних випадках встановлення приналежності предикативів оцінки до певного лексико-граматичного класу є неможливим. Оказіональні предикативи часто характеризуються соціолінгвістичною зумовленістю. Подальша перспектива дослідження вбачається нам у розробці типології предикативів оцінки у кодифікованій літературній та розмовній англійській мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.
2. Болдырев Н. Н. Языковая оценка в контексте познавательных процессов // *Non multum, sed multa: Немного о многом. У когнитивных истоков современной терминологии: Сборник научных трудов в честь В. Ф. Новодрановой / Н. Н. Болдырев.* – М.: Авторская академия, 2010. – С. 47 – 56.
3. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – 3-е изд., стереотипное. – М.: КомКнига, 2006. – 280 с.
4. Кононенко І. В. Лексико-синтаксичний потенціал прикметника у слов'янських мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філолог. наук : спец. 10.02.03. «Слов'янські мови» / І. В. Кононенко. – К., 2009. – 19 с.
5. Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки / Т. А. Космеда. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 350 с.
6. Приходько Г. І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові / Г. І. Приходько. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 362 с.
7. Радзієвська Т. В. Ціннісні орієнтації у семантиці мовних одиниць / Т. В. Радзієвська // *Мовознавство.* – 1996. – № 1. – С. 14–19.
8. Ретунская М. С. Английская аксиологическая лексика / М. С. Ретунская. – Н. Новгород: Изд-во ННГУ, 1996. – 272 с.